כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים

הַמַּאֲמָר הַשְּׁבוּעִי

מאמר

לְסֻסָתִי בִּרְכְבֵי פַרְעֹה

האדמו"ר הזקן

שבוע פרשת בשלח

הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

מאמר

לְסֻסָתִי בִּרְכְבֵי פַרְעֹה

האדמו"ר הזקן

שבוע פרשת בשלח

מי מממן את המאמר השבועי?

המאמר השבועי הוא יוזמה של כמה בחורים (ואברכים) שנהנו מלימוד חסידות, בעמקות, בבהירות, וצורה חיה ונוגעת ללב.
הם החליטו לשתף עוד אנשים בחווית הלימוד שלהם, ולקפוץ למים העמוקים, בלי 'גלגלי עזר'.
המאמר השבועי לא ממומן, ולא מתוקצב על ידי אף גורם (לצערנו). וכן, למאמר השבועי אין אף תורם שנותן צ'ק כבד כל חודש. החוברות יצאו עד עתה בזכות תרומות מזדמנות של אנשים צדיקים שלימוד החסידות חשוב להם.
כרגע על מנת להמשיך הלאה – לחודשים הבאים ולשנים הבאות – המאמר השבועי זקוק לתרומות קבועות (או מזדמנות) של כל אחד ואחד מכם.
אז אם אתם נהנים מהמאמר השבועי, וחשוב לכם להמשיך ולשתף עוד יהודים - היו שותפים!
פרטי יצירת הקשר מופיעים בעמוד האחרון בעמוד האחרון בחוברת...

בע"ה

שבוע קריעת הים – פרשת בשלח – ושבת י' שבט, יום ההסתלקות של הרבי הרי"ץ מליובאוויטש וההכתרה של הרבי. יחד עם השירה הגדולה אנו לומדים מאמר של אדמו"ר הזקן מספר תורה אור 'לסוסתי ברכבי פרעה'.

מאמר עמוק וגדוש בכל טוב, שעוסק בביאור פנימי ל'מאבק' בין פרעה לקדוש ברוך הוא.
המאמר פותח בביאור ההקבלה התמוהה לכאורה של הקב"ה ש'רעיתי' – כנסת ישראל – דומה לסוסי פרעה, אודותם אנחנו קוראים בפרשת השבוע...
יחד עם זאת מושגים נרחבים השגורים ומובאים רבות בספרי החסידות באים ומבוארים במאמר שלנו: אתערותא דלתתא ואתערותא דלעילא.
נלמד אודות מעלת האותיות דוקא (נקודה שקיבלה משמעות רבה בתורת הבעל שם טוב הקדוש עצמו), ובפרט בפער בין אותיות התפילה – המעלות את התפילה למקום שהוא למעלה מטעם ודעת – לבין אותיות התורה, הממשיכות את התורה אלינו, לתוך הטעם והדעת, ומכניסות בה את ה' עצמו.
כמו כן נלמד כיצד לגלות את הרצון העצמי והלא-מותנה שיש בכל אחד ואחד מאיתנו – בנפשו האלוקית – שרוצה רק את עצמותו יתברך.
גם נלמד על ההתבוננות שמגלה אהבה אין סופית, ובכלל המאמר נוגע ומבקש לגלות את ה' עצמו ש"שוה ומשווה" הכל.
הסבר נפלא ויסודי אודות סדר ההשתלשלות, כיצד כל מדריגה היא גילוי יחסית למדריגה שמעליה והסתרה יחסית למדריגה שתחתיה.
ואיזה רגש מלוה אותנו ומסמל שהקב"ה מתגלה אצלינו!
הודו לה' שנתן לנו את צדיקי-אמת אלו!

תודה מיוחדת לכותב הביאור החדש שהצטרף אלינו!

עבדים לעם קדוש,
חברי המערכת:
מנחם רוזנצוויג
אחיה מרקוביץ'
אביעד בר לוי

מגדל העמק

תוכן:

"לסוסתי ברכבי פרעה" - מבואר ..... ג

"לסוסתי ברכבי פרעה", תורה אור דף ס"ג עמוד ד ..... יז

נקודה למחשבה..... כד

"לסוסתי ברכבי פרעה"

(תורה אור דף ס"ג עמוד ד')

מבואר

פתיחה

> **לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי. הנה רעיתי נמשלה לסוסי פרעה כמו שפרעה העמיד תחלה סוסים נקבות ואח"כ היפך זכרים קודם לנקיבות כמ"ש** [כמו שכתוב] **בזהר פ' בשלח** (ד' מז) **כמו"כ** [כמו כן] **בשעת יציאת מצרים נאמר וה' הולך לפניהם יומם וגו'. ואח"כ** [ואחר כך] **בשעת קריעת י"ס** [ים סוף] **נאמר ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה כו' וילך מאחריהם כו'.**

הפסוק אומר "לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי" ואומר הזוהר שכשפרעה רדף אחרי ישראל לאחר יציאתם ממצרים, הוא בהתחלה אסר סוסות לפני סוסי מרכבתו כדי שירוצו מהר, וכשהתקרב לישראל שם את הסוסות מאחורי מרכבתו כדי שהסוסים החזקים יילחמו. וכמו כן "רעיתי"- השכינה בהתחלה הלכה לפני ישראל – " וה' הולך לפניהם יומם וגו'", ובקריעת ים סוף כשהמצרים הגיעו הלכה אחריהם – "ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה כו' וילך מאחריהם כו' ".

> **הנה צריך להבין מהו המשל והנמשל שנמשלה רעיתי לסוסי פרעה.**

המאמר יבאר מה פרעה ניסה לעשות ברוחניות ומה ה' עשה כנגדו.

א. הביטוי של התנועה הפנימית אל ה' מעלה אותה לה'

לכן דבר ראשון צריך להבין מה עניין הסוסים ברוחניות:

> **הנה אותיות נקראו סוסים כמו הסוס שהאדם רוכב עליו ומוליכו כפי רצונו ואעפ"כ** [ואף על פי כן] **הסוס מוליך את האדם למקום רחוק מאד אשר בלתי אפשר להגיע לשם בלי סוס. כמו"כ** [כמו כן] **השכל מנהיג את האותיות ורוכב עליהם שלפי ערך השכל כך הוא הדבור אעפ"כ ע"י האותיות מתעלה למעלה יותר מה שאין השכל יכול להשיג כלל. והיינו ע"י אותיות התפלה.**

סוסים זה משל לאותיות, כמו שסוס הוא טפל לרוכבו אבל מביא אותו למקום שלא יכל להגיע אליו לבד, כך האותיות טפילות לתוכן של המילה אך הם

נותנות לו עצמה וחיות ומביאות אותו למקום גבוה יותר מהמרחב המובן והמוכר של השכל. האותיות שמעלות את המחשבה למרחב שמעל ההבנה שלנו הינם אותיות התפילה שתנועתם ממנו כלפי ה'.

> **אך אעפ"כ צ"ל** [צריך להיות] **התבוננות ג"כ** [גם כן]**. אם לא מי שערכו פחות מלהתבונן כלל שלזה בהכרח להעמיק אף בהאותיות לבד כמ"ש בא אתה וכל ביתך אל התבה וע"י האותיות יכול לעלות כאשר יבואר לקמן בעז"ה.**

אמנם למרות שאותיות התפילה מעלות את התפילה למקום גבוה מאוד, צריך גם התבוננות בתוכן התפילה. אמנם מי שלא יכול להתבונן כלל צריך לפחות לכוון את פשט המילים, ואז האותיות מעלות את הכוונה (כמו שיתבאר בהמשך). זהו פירוש הפסוק: "בא אתה וכל ביתך אל התיבה" – תכניס את עצמך ואת כל כוחות נפשך אל התיבה-מילה. תהיה נוכח במילים שאתה מוציא מפיך בתפילה.

> **אך אעפ"כ כתיב לא בגבורת הסוס יחפץ כו' שאעפ"כ אין רצון וחפץ ה' שורה בבחי' האותיות כנ"ל שהם רק בחי' שוקיים כ"א** [כי אם] **רוצה ה' את יראיו כו':**

אבל על אף שהאותיות מעלות את התוכן ה' לא רוצה את האותיות אלא את התוכן, הוא רוצה שהאותיות יעלו את התוכן אבל אין לו עניין בהם מצד עצמם. לענייננו, זה פירוש הפסוקים: "לא בגבורת הסוס יחפץ, ולא בשוקי האיש ירצה"- סוס ושוקיים זה האותיות שמוליכות את התוכן וה' לא חפץ[1] ורוצה בהם. אלא "רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו"- את התוכן הרגשי (יראה\ייחול) שהאותיות מבטאות.

ב. ההתעוררות והתפילה שלנו מנכיחה את ה' בתורה

> **והנה יש ב' מיני אותיות אותיות זכרים ואותיות נקבות אותיות נקבות היינו ההעלאה שממטה למעלה ע"י האותיות הנ"ל באתעדל"ת** [באתערותא דלתתא] **ועי"ז באתעדל"ת אתעדל"ע** [אתערותא דלעילא] **כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח** (כי דרכו של איש לחזר אחר אשה) **המשכה מלמעלה למטה**

במשל הסוסים יש זכר ונקבה, וכמו כן גם באותיות: יש אותיות נקבות כלומר ששייכות לנקבה – לאשה של ה', לנו ותנועתם כלפי מעלה, אל ה'; ויש אותיות זכרים כלומר ששייכות לזכר – לה' ותנועתם כלפי מטה, אלינו. הזהר אומר

[1] חפץ זה פנימיות הרצון. כשאני חפץ במשהו זה אומר שהוא נותן לי תענוג ולא רק מרצה אותי. כלומר הוא המטרה הפנימית שבה אני חפץ ואינו אמצעי חיצוני שאותו אני רוצה כי הוא נצרך למטרה. ה' צריך את האותיות כי הם מעלות את התוכן והוא חפץ בתוכן מעולה.

שעל ידי ההתעוררות, הפנייה (רוח) שלנו אל ה', כיוון ש"כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם", הוא "מתעורר" ופונה אלינו (אייתי רוח ואמשיך רוח).

> **בבחי' סובב שהוא בלי גבול דלית מחשבה תפיסא ביה למעלה מהשגה להיות בחי' גלוי למטה ע"י סוסים זכרים והיינו באותיות התורה להיות השמים והארץ אני מלא ממש.**

ההתעוררות של ה' אלינו היא גילוי של מה שמעבר להכרה בעלת הגבול שלנו וסובב אותה, על ידי אותיות התורה שמנכיחות את ה' בעצמו הבלתי נתפס – דרך מדריגת הסובב – בתוך החיים שלנו.

דבר זה עולה מסתירה בין שני פסוקים:

> **דהנה לכאורה תמוה לפעמים כתיב מכה"א** [מלא כל הארץ] **כבודו שאינו רק כבודו ולא מהותו ועצמותו ולפעמים אמר השמים והארץ אני מלא דהיינו מהו"ע** [מהותו ועצמותו] **שהוא בחי' אני ממש.**

משמעות הפסוק "מלא כל הארץ כבודו" היא שהארץ "מלאה" ומתגלה בה רק הכבוד של ה'. לעומת זאת הפסוק "את השמיים ואת הארץ אני מלא" אומר שגם "אני" – ה' בעצמו מתגלה בשמיים ובארץ.

> **אך שניהם אמת שבאמת אני מלא ממש. אך איך יוכל להתלבש בעולם הגשמי והשפל ומלא קליפות זהו ע"י שמלא כל הארץ כבודו ואין כבוד אלא תורה כבוד בגימ' ל"ב והם ל"ב נתיבות החכמה והיא חכמת התורה כי אורייתא מחכמה נפקת ועי"ז** [ועל ידי זה] **יוכל להיות את השמים ואת הארץ אני מלא ממש ע"י התלבשותו באותיות התורה שהם אותיות זכרים המשכה מלמעלה למטה**

ההסבר לסתירה הזו הוא שה' בעצמו יכול להתגלות דרך ועל ידי גילוי כבודו. המשנה באבות לומדת מפסוקים ש"אין כבוד אלא תורה", ה' מתלבש ומתגלה בתורה והיא כבגד יפה המכבד את לובשו. רמז לדבר: "כבוד" עולה בגימטריה ל"ב, וכתוב בספר יצירה שספירת החכמה מתגלה דרך ל"ב שבילים, וכתוב בזוהר שמקור התורה הוא בחכמה. לכן התורה היא ה**כבו"ד**-ה**ל"ב** גילויים של החכמה. אותיות התורה[2] ממחישות את הנוכחות של ה' שאיננו מבינים אותה והיא למעלה מההכרה שלנו לתוך ההכרה – שנחוש שזה כך מבלי להבין.

[2] הסיבה שדווקא האותיות מגלות את ה' בעצמו, היא מכיוון שהם החלק היותר גשמי וישותי בלימוד, ושורשם בעולם התוהו ששם המידות אומרות "אנא אמלוך" ושואפות ליש האמיתי - ה' יתברך בעצמו.

> וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל היושב ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו היינו מה שהוא קדוש ומובדל שאף בחי' חכמה נחשבת אצלו כבחי' עשי' גשמיית כמ"ש כלם בחכמה עשית ויומשך ויתגלה למטה ע"י אותיות התורה.

חז"ל אומרים שכשיהודי לומד, "הקב"ה קורא ושונה כנגדו". "הקב"ה" כאן הכוונה היא ה' איך שהוא קדוש ולא נתפס בתפיסה שלנו בכלל. כלפי מדריגה זו נאמר "כלם בחכמה עשית" שלא כתוב "בחכמה חכמת", להדגיש שמבחינתו אפילו ספירת החכמה שבאצילות נחשבת מהותית כעשייה גשמית. והקב"ה "קורא ושונה כנגדו", כלומר מגלה וממשיך את עצמו דרך אותיות התורה שהיהודי לומד.

> וזהו שעל מתן תורה נאמר כי תרכב על סוסיך כו'. והיינו בחי' סוסים זכרים הנ"ל. וזהו מדלג על ההרים מקפץ כו' שהוא בבחי' דילוג ממקום למקום והיינו המשכה מלמעלה מבחי' סובב שיומשך ויתגלה למטה כמ"ש וירד ה' על הר סיני וכל העם רואים את הקולות כו'.

גילוי עליון זה המתגלה בתורה הוא המתואר בפסוק: "כי תרכב על סוסיך" המדבר על מתן תורה. ה' בעצמו "רכב" והתגלה דרך אותיות התורה הנמשלות לסוסים זכרים – "סוסיך". ה' בעצמו הוא למעלה גם מהאלוקות שנפלאת ממנו מהשגתינו הנקראת "סובב" שסובבת אותנו ולא נכנסת פנימה. כיוון שבינינו לה' בעצמו יש פער אינסופי, גילוי של ה' בעצמו לא יכול להיות בצורה מדורגת אלא חייב להיות בצורה של דילוג על הפער. זוהי משמעות הפסוק "קול דודי... מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות", כאשר ההרים והגבעות מסמלים את הפער המדובר. על גילוי זה מדברים גם הפסוקים "וירד ה' על הר סיני" "וכל העם רואים את הקולות" שה' בעצמו התגלה במתן תורה.[3]

לסיכום: המבנה הכללי הוא שהאותיות של התפילות שלנו מעלות את התפילה שלנו מעבר להשגה הרגילה שלנו, וגורמות לגילוי של ה' בעצמו אלינו דרך אותיות התורה.

ג. התכסיס של פרעה – לעורר את הקליפה להקיף את ישראל

> והנה זה לעו"ז [לעומת זה] עשה האלקים כמו שבקדושה יש ב' בחי' סוסים הנ"ל אתוון נוק' [נוקבין] ואתוון דכורין מלמעלה למטה וממט' למעלה. כמו"כ בקליפות יש ג"כ ב' בחינות האותיות והיינו שע"י התקשרותו להבלי עולם בדב"ט [בדברים בטלים] ומכ"ש [ומכל שכן] לה"ר [לשון הרע] והוא בחי' אותיות נקבות

[3] כדי להבין את הקשר של הפסוק "וכל העם רואים את הקולות" עיין במאמר "וכל העם רואים את הקולות" בפרשת יתרו.

> הנה האותיות מוליכים אותו למקום רחוק מאד. והיינו לעומק הקליפות בחי' מקיף שלהם שנק' [שנקרא] פרעה עורף כו'. להמשיך עליו המשכה מלמעלה מבחינת המקיף שלהם להקיפו ולהלבישו והוא בחי' הבל ורעות רוח ונעשים לבשים צואים עליו והוא בחי' סוסים זכרים אותיות זכרים שנעשים ע"י אותיות נקבות הנ"ל כי בההפוך אמר ג"כ רוח אייתי רוח וכו'

אותו רעיון שקיים בקדושה קיים גם בטומאה. כשאנחנו מדברים דיבורים ללא משמעות וקל וחומר דיבורים אסורים של לשון הרע, אנחנו מעוררים את המקיף של הקליפה והוא נמשך ומקיף אותנו[4]. כשאנחנו מוקפים במקיף דקליפה ובלבושים צואים, הכוונה היא שאנחנו באווירה ו"אטמוספירה" לא טובה של חוסר משמעות. המקיף דקליפה נקרא פרעה אותיות עורף על שם הניתוק שהוא מנתק את הלב מהמוח (במקום העורף). המוח הוא קצת ניטראלי וקל לו לקבל את מה שמחוץ אלינו. הלב לעומת זאת הוא האישיות שלנו המתקשה להתחבר עם מה שמחוץ לה. ניתוק ביניהם מונע ממנו – הריקנים וחסרי משמעות – להתחבר עם מה שמעבר לנו – עם ה' יתברך ההופך את חיינו לבעלי משמעות.

> והנה פרעה רדף אחר ישראל בשעת יצ"מ [יציאת מצרים] כמ"ש וירדף פרעה שרצה להוריד ולהמשיך את נש"י [נשמות ישראל] לתוך עומק הקליפות. וע"כ [ועל כן] העמיד סוסים נקבות תחלה בכדי שעי"ז יהי' המשכה מלמעלה ג"כ מעומק הקליפות כי דרכו של איש כו'. אך הקב"ה הפך ועשה את הסוסים שני אותיות האלו באלקות בכדי להיות המשכת אלקות למטה כנ"ל. וזהו וה' הולך לפניהם יומם כו' ואח"כ בשעת קי"ס [קריעת ים סוף] נעשה להפך ויסע מלאך וילך מאחריהם כנ"ל:

כעת אפשר להבין שפרעה ניסה לעשות את התהליך הזה על ידי קשירת הסוסות מקדימה שמושכות את הסוסים קדימה להילחם, ובכך להפיל את ישראל שיהיו מוקפים בקליפות. אך ה' עשה את אותו תהליך בקדושה: ביציאת מצרים – השכינה תחילה – התקשרות למעלה מהשכל והמובן, בקריעת ים סוף – ישראל תחילה – המשכה של ה' בעצמו דרך הסובב לישראל. על ידי כך שישראל מוקפים בקדושה הם לא יימשכו להתעוררות הטמאה של פרעה.

---

[4] הסיבה שדווקא האותיות ממשיכות ולא התוכן הוא כי הביטוי של הדברים מדגיש את הריקנות בנפש ונותן לה מקום מה של היה אם הריקנות הייתה נשארת בכוחות הנפש ולא מתבטאת.

ד. יציאת מצרים ברוחניות – העבודה בקריאת שמע

והנה כ"ז [כל זה] הוא ע"פ [על פי] תורה. וכמו"כ [וכמו כן] הוא ע"פ עבודת ה' כי הנה בכל נפש ישראל צ"ל [צריך להיות] בכל יום בחי' יצ"מ וקי"ס כמ"ש למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים וגו'. וכמארז"ל בכל יום יהיה בעיניך כאלו היום יצאת מאמ"צ [מארץ מצרים] וגם בק"ש [בקריאת שמע] אומרים בכל יום אני הוי"ה אלקיכם כו' מארץ מצרים כו' וגם באמוי"צ [באמת ויציב] נאמר וים סוף להם בקעת כו' שצ"ל [שצריך להיות] בכל יום שני בחינות הנ"ל

אותו תהליך של התעוררות מצידנו והמשכה של ה' בעצמו, שאנחנו עושים בדיבור ובסופו ה' בעצמו מתגלה בתורה - אנחנו עושים גם בעבודת ה' הנפשית. תהליך זה שה' עשה ביציאת מצרים וקריעת ים סוף - כפי שהוא מתבטא בנפש - הוא בעצם הקיום הפנימי של הפסוק "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך", ושל מאמר חז"ל "בכל יום יהיה בעיניך כאילו היום יצאת ממצרים"[5]. "תזכור" ו"יהיה בעיניך" מדבר על עבודה נפשית ולא על דיבורי התפילה והתורה. עבודה נפשית זו, היא שאמורה ללוות אותנו כאשר אנחנו קוראים בקריאת שמע על יציאת מצרים ובאמת ויציב על קריעת ים סוף.

בכדי להבין אותה צריך קודם להבין מהי יציאת מצרים ברוחניות:

כי כל העולמות נק' מצרים שהם מבחי' מצרים וגבולי' [וגבולים] כמו מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו' וכן שית אלפי שנין הוי עלמא כו' וגלות מצרים נק' ההתקשרות בזה העולם הגשמי והמוגבל ומלך מצרים נק' השכל של הבלי העולם. וכשנעשה התקשרות לזה העולם כ"כ [כל כך] בחוזק עד שהוא בלי שכל כלל בלי טעם ודעת נק' אז וימת מלך מצרים.

העולמות נקראים "מצרים" מלשון "מיצר" מאחר שהם בעלי גבול. הן מחינת מקום - כמאמר חז"ל "מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, ומרקיע לרקיע מהלך ת"ק שנה, ועביו של רקיע ת"ק שנה" כלומר שגם ברקיעים העליונים הרוחניים ישנו ממד של מקום מוגבל[6], והן מבחינת זמן - כמאמר חז"ל "שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב" [ששת אלפי שנים העולם יתקיים, ואלף אחד יהא חרב]. עם ישראל היה בגלות במצרים - בעולמות, כלומר הוא התחבר לגשמיות בצורה חזקה בלי שהחיבור היה קשור לה' יתברך. מלך מצרים ברוחניות הכוונה לשכל של ענייני עולם הזה, שהוא מנהיג אותם ואומר מה לעשות על פי גבולות החשיבה המצומצמים שלו. אבל אח"כ "וימת מלך מצרים" זה אומר

[5] לפנינו הנוסח קצת שונה: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים".
[6] מבואר בחסידות במקום אחר (מאמר ד"ה "באתי לגני" של הריי"ץ) שהרקיעים הם רוחניים.

שהחיבור לגשמיות היה כל כך חזק עד שהוא היה ללא הסברים שכליים אלא "למעלה מטעם ודעת", "כי ככה".

> **ואזי ויאנחו בנ"י [בני ישראל] מן העבודה ויזעקו שנעשה צעק לבם בק"ש בבחי' ובכל מאדך שהוא בלי גבול דהיינו לצאת מן החושך וגבול הנק' מצרים רק להיות צעק לבם למהותו ועצמותו ממש והוא בחי' יצ"מ.**

כשבני ישראל הגיעו למצב כזה התגלה הקשר שלהם עם ה' שלמעלה מטעם ודעת. הנפש האלוקית לא יכלה יותר והיא כביכול "התחרפנה" וצעקה שהיא רוצה רק את ה' יתברך בעצמו. הזמן שבו זה קורה הוא בקריאת שמע שבו עוסקים בקשר שלנו עם ה' שעולה על הבנתנו: הידיעה של ישראל שה' אחד באחדות גמורה, ומדברים על אהבת "בכל מאודך"- האהבה לה' הבלתי מוגבלת.

ה. התעוררות האהבה בקריאת שמע – על ידי התבוננות בברכותיה

> **אך איך יבוא לבחי' בכל מאודך הנ"ל. הנה זהו ע"י התבוננות בפסוד"ז [בפסוקי דזמרה] מב"ש [מברוך שאמר] וכו'. והעיקר הוא בברכות ק"ש בשתים שלפניה כו'.**

בשביל לעורר את הצעקה ואהבת "בכל מאודך" שהתעוררה אז מעצם הגלות אנחנו צריכים להתבונן. בכללות ההתבוננות היא בכל פסוקי דזמרה וברכות קריאת שמע, אך ישנה התבוננות אחת בברכות קריאת שמע שהיא העיקרית:

> **והיינו בורא קדושים ישתבח שמך לעד. הנה לעד הוא בלי גבול. כי הנה הארץ הגשמית היא בבחי' גבול ממש אבל ברוחניות והיינו מלאכים ונשמות הם בלי גבול ממש כמ"ש היש מספר לגדודיו כו' שהם בלי גבול.**

בברכת "יוצר אור" אומרים "בורא קדושים ישתבח שמך לעד". ה"קדושים" הם המלאכים והנשמות שבשונה מהכמות המסויימת של ברואים שיש בעולם הזה, אין להם סוף כפי שכתוב בפסוק המדבר על גדודי המלאכים "היש מספר לגדודיו?". לכן השבח על בריאתם הוא "לעד" – ללא הפסק.

> **ועי"ז ישתבח שמך לעד שחיותם אינו אלא מבחי' שמו לבד שאינו כמו כח הפועל בנפעל שמתלבש ממש בנפעל בבחי' שינוי אבל לפניו אין שינוי כלל. כמ"ש אני הוי"ה לא שניתי כו' המרומם לבדו מאז שכמו שקודם בריאת העולמו' היה הוא מרומם לבדו כן עתה הוא בלי שינוי כלל המתנשא מימו"ע [מימות עולם] רק חיות כל העולמות אינו אלא מבחי'**

> שמו נק׳ עליהם שהוא מלך עליהם כמאמר אלקים חיים ומלך עולם היינו שמחיה כל העולמות רק בבחי׳ שהוא מלך עליהם שמו לבד ואעפ״כ הוא בלי גבול ששמו הוא ג״כ בלי גבול. וזהו בורא קדושים ישתבח שמך לעד כו׳ כנ״ל אבל מהותו ועצמותו רם ומתנשא כו׳:

אך גם המלאכים והנשמות שאין להם סוף, אינם מקבלים חיות מה' יתברך בעצמו, אלא משמו – מהתפשטותו וגילויו האיסופיים. כשאדם פועל פעולה כלשהי הוא בעצמו נתון בנפעל לפעול בו את הפעולה ולכן הוא גם משתנה ממנו (לדוגמא: אם אדם פועל פעולה שמאמצת מאוד את השרירים שלו אז הם יכאבו לו). לעומת זאת ה' לא משתנה חלילה מבריאתו את העולם כמו שכתוב בפסוק "אני הוי"ה לא שניתי"- לא השתנתי, וכמו שאומרים ב"יוצר אור": "המרומם לבדו מאז... המתנשא מימות עולם" שנשאר מרומם ומתנשא מהעולמות איך שהיה אז קודם בריאתם. זוהי משמעות מילות הפסוק הנאמרות בברכת יוצר "אלוקים חיים ומלך עולם" – אלוקים מחייה את העולם רק דרך מידת מלכותו ולא ישירות הוא בעצמו. לסיכום: מה שמחייה את העולמות כולל האינסופיות הקיימת בהם זה רק גילוי והארה של ה' אבל ה' יתברך בעצמו נעלה מכל העולמות שאנו מכירים.

> והנה אחר שיתבונן כל זאת ואזי ממילא יתעורר מזה בק״ש להיות ואהבת כו׳. בכל מאדך בלי גבול ליצאת מהחשך כו׳ ורק להיות צעק לבם למהותו ועצמותו ממש באתעדל״ת והוא בחי׳ אתוון נוקבין.

התבוננות זו הנעשית בברכות קריאת שמע, מולידה בנו אהבה אינסופית וצימאון לה' יתברך עצמו "בכל מאודך" בקריאת שמע. אהבה זאת היא בחינת אותיות נקבות, כלומר ביטוי וגילוי (אותיות) של האהבה של האשה-שלנו, לבעלה-לה'.

ו. האהבה שלנו מעוררת את ה' לאהוב אותנו

> ועי״ז באתעדל״ת אתעדל״ע לעורר האהבה למעלה ג״כ והוא פ׳ שניה שבק״ש שהוא לאהבה את ה׳ אלקיכם וגו׳ דאינו לשון שם דבר כמו לאהוב רק לאהבה לעשו׳ אהבה למעלה שיומשך אלקות למטה הוי״ה אלקיך ממש. דהנה לאו מכל אלין מדות כלל ואיך יהיה אהבה למעל׳ רק ע״י אתעדל״ת בבחי׳ אהבה מלמטה אתוון נוקבין ואהבת וגו׳ אזי ממילא נעשה אהבה למעלה ג״כ כי רוח אייתי רוח כו׳.

הביטוי והגילוי של האהבה שלנו לה', מעורר אותו לגלות לנו את אהבתו אלינו ולהתגלות דרכה [כמבואר בזוהר המובא לעיל ש"רוח אייתי רוח"]. ללא

התעוררות מצידנו ה' בעצמו שמעל כל המידות-הספירות, כמו שכתוב בזוהר: "לאו מכל אלין [אלו] מידות כלל", נשאר בעצמיותו ולא מתגלה דרך מידותיו. זה מה שאנחנו אומרים בפרשה השנייה בקריאת שמע "לאהבה את ה' אלוקיכם" שפירושו לענייננו - לעשות אצלו אהבה אלינו. האהבה של ה' אלינו גורמת שיהיה "הוי"' - ה' שהוא אין סוף וללא שינוי - מתגלה במידות המצומצמות שלנו - "אלוקיכם". הכוונה היא שנחוש את האינסופיות של ה' בהתייחסות שלו אלינו.

> **וזהו והחיות רו"ש** [רצוא ושוב] **שהוא אותיות נקבות ואותיות זכרים וזה נקרא אותיות זכרים דהיינו המשכה מלמעלה למטה שיהיה הוי"ה אלקיך ממש**

שתי התנועות הללו - האהבה שלנו אל ה' והאהבה שלו אלינו, הם שתי התנועות הנאמרות על חיות המרכבה בפסוק: "והחיות רצוא ושוב". "רצוא" זה תנועת המלאכים וביטוי אהבתם אליו, ו"שוב" זה תנועת ה' וגילוי אהבתו אליהם שגורמת להם להפסיק לרוץ ופשוט להתבטל.

ז. דיבורי התורה שלנו הם הדיבור של ה' ממש!

> **ועי"ז יכולים לומר אח"כ ונתתי עשב בשדך ונתתי מטר ארצכם וגו' דלכאורה איך אומרים ונתתי כו' אלא רק מחמת שנמשך מלמעלה להיות הוי"ה אלקיכם ממש וע"י התלבשותו באותיות התורה שהן אתוון דכורין שהקב"ה יושב ושונה כנגדו שקדוש ומובדל ממש מתלבש באותיות התורה להיות ואשים דברי בפיך ממש כמ"ש ודברת בם ולא נאמר ודברת אותם והיינו בם ממש מתניתין מלכתא מאן מלכי רבנן שהוא כמו מלך שגוזר ומצוה על מדינתו ברצונו כך הם רבנן גוזרים על כשר פסול טמא וטהור שהוא דברי בפיך ממש וזהו הדברים האלה אשר אנכי מי שאנכי מצוך כו' ועי"ז יכולים לומר אח"כ ונתתי מטר כו'**

סופם של שני תהליכים אלו בעבודה ובתורה הוא שה' יתברך בעצמו מתגלה אלינו דרך אהבתו ודרך אותיות התורה. הגילוי הזה עד כדי כך ממשי, שכשאנחנו לומדים הדיבור שיוצא מפינו הוא דבר ה' ממש כמו שכתוב: "ואשים דברי בפיך", וכתוב "ודברת בם" - בדברי ה' ממש ולא את תוכן דבריו. הגמרא אומרת ש"מתניתין מלכתא" המשנה היא כמלכה, וכן הגמרא אומרת שחכמי ישראל "מולכים", והכוונה היא כמו שהתבאר, שדבר ה' מסור לגמרי בידי חכמים ומה שהם פוסקים הוא דבר ה' ממש. זהו גם פירוש הפסוק "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך" - אני עצמי מצוה אותם ומתלבש בהם "...ושיננתם לבניך" - אתה מדבר באותם דברים ממש. לכן אנחנו יכולים לומר בקריאת שמע "ונתתי מטר ארצכם... ונתתי עשב בשדך" על אף שלא אנחנו

עושים זאת אלא ה', כי הדיבור שאותו אנחנו מוציאים מהפה לא שייך לנו אלא הוא של ה' יתברך.

> **ובק"ש חותמים אני הוי"ה אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים שהוא בחי' יציאה מן מצרים וגבולים ורק להיות הוי"ה אלקיכם כו'. והוא אתעדל"ע אותיות זכרים שבאים אחרי אתעדל"ת אותיות נקבות כי דרכו של איש כנ"ל:**

לעיל בהסבר גלות וגאולת מצרים נאמר שהצעקה לה' מתוך ההתחברות החזקה עם ריקנות העולם הזה בלי הסברים שכליים, היא כבר הגאולה ממצרים. הגאולה הזאת שהיא רק ההתעוררות שלנו, מעוררת את ה' יתברך להוציא אותנו ממצרים בפועל כלומר, לנתק את החיבור החזק שיש לנו עם הגשמיות ולחבר אותנו לאין סופיות של ה'. לכן בסוף קריאת שמע אומרים "אני הוי"ה אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים" – ה' נענה לצעקה שלנו והוציא אותנו בפועל מחיים כלואים ושבויים תודעתית בתוך העולם הזה המוגבל לחיים עם נוכחות אלוקית [כמו שבטבע העולם איש מבקש את קרבת אשתו, כך ה' יתברך מבקש את קרבתנו ונענה לפניותינו[7]].

ח. קריעת ים סוף – הופעת ה' עצמו עד שהעלם וגילוי שווים

> **אך הנה יש עוד אתעדל"ע שהם אותיות זכרים שהם באי' שלא על ידי אתעדל"ת כלל שהם אותיות נקבות. והוא בחי' קריעת ים סוף.**

עד כאן דיברנו על הארה שה' מאיר לנו בעקבות הפנייה שלנו אליו, אך יש הארה שה' מאיר לנו שאינה מכח מעשינו. כזאת היא ההארה שהאירה בקריעת ים סוף.

כעת אדמו"ר הזקן מסביר מה המשמעות הרוחנית של קריעת ים סוף ובעצם מהי הארה זו:

> **כי הנה ענין ים הוא שכל מה שיש ביבשה יש בים שכל הברואים שיש בים ישנם ג"כ ביבשה אלא שבים הם נעלמים ומכוסים וביבשה הם באתגלייא כמו"כ למעלה ג"כ יש בחי' ים ובחי' יבשה עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא**

הים והיבשה זהים בעניינם (אותם יצורים, צמחים, הרים ועמקים וכו') אך מה שבים מכוסה במים ומה שביבשה גלוי. זהו משל לעולמות, שבעולמות הגלויים לנו יש בגלוי את מה שיש בנסתר בעולמות העליונים יותר הנסתרים והנבדלים מאיתנו.

---

[7] ה' לא פונה אלינו לפני שאנחנו פונים אליו כי הוא אין סוף, והסוף – אנחנו הגבוליים – בטלים באין סוף ומצידו אין לנו שום משמעות עד שאנחנו פונים אליו.

וכמו"כ באדם שהוא עולם קטן יש ג"כ שכל ומדות מחשבה דבור ומעשה. שכל הוא בחי' עלמא דאתכסייא כי הוא בהעלם ומדות הם בחינת עלמא דאתגלייא שהם בחי' גלוי לגבי השכל. ומחשבה נק' ג"כ בחי' גילוי לגבי השכל ודבור הוא יותר בחי' גילוי אף לגבי המחשבה כמו"כ למעלה יש מחשבה ואף דכתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם עכ"ז [עם כל זה] הוא כערך האדם למטה שמחשבתו נק' העלם לגבי דבורו. כך למעלה יש בחי' העלם שהוא בחי' מחשבה. כמ"ש בזוהר כמה מחשבתין אית כו' שהוא מחשבה למחשבה שמה שנק' העלם לגבי למטה הימנו נק' בחי' גילוי לגבי מדרגה העליון ממנו וכן גבוה מעל גבוה שהתחתון הוא בחי' גילוי לגבי העליון ממנו שהוא בחי' העלם ממנו

באדם הרגש יותר גלוי מהשכל אך נסתר יחסית למחשבה, וכן מחשבה גלויה מהרגש אך נסתרת מהדיבור. וכמו שבאדם כל מדריגה נחשבת גלויה (יבשה) כלפי הנסתרת ממנה ונסתרת (ים) כלפי הגלויה ממנה, כך גם בכל העולמות. אף שהפסוק אומר "כי לא מחשבותי מחשבותיכם" הכוונה מבחינת גשמיות ונמיכות מחשבת בשר ודם, אך דומה מבחינת המבנה. זהו מה שכתוב בזוהר "וכמה מחשבין אינון דא לעילא מן דא" [-וכמה מחשבות הם זו למעלה מזו] – המחשבה מסמלת את הנסתר כלפי הדיבור ובתוך המחשבה – הסתרה יש הסתרה יותר גבוהה שכלפיה המחשבה הקודמת נחשבת גילוי.

וזה נק' השתלשלות העולמות שהוא כמו שלשלת שכ"א [שכל אחד] אחוז בחבירו. כמו כן השתלשלות כל העולמות שהוא גבוה מעל גבוה עילה ועלול העלם וגילוי כו' אבל לגבי מהותו ועצמותו עצמות המאציל שלמעלה מעלה מהשתלשלות העולמות שהם נעלמים אין שייך לפניו כלל מעלה ומטה גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כו':

כל המדריגות בכללות נקראות סדר "השתלשלות העולמות". כמו שבשלשלת כל חלק מחובר לחלק שמעליו ומחבר את החלק שמתחתיו, כך כל מדריגה נבראת מהמדריגה שמעליה וכלפיה היא גלויה, ויוצרת את המדריגה שמתחתיה שכלפיה היא נסתרת. אמנם כלפי ה' יתברך בעצמו שלמעלה מכל סדר ההשתלשלות אין הבדל בין המדריגות כי הכל גלוי לפניו שהרי הוא למעלה מהכל, וכדברי הפסוק: "גם חושך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה" שכוונתו לחושך רוחני – הסתרה והעלם.

והנה בשעת קי"ס הי' התגלות מהותו ועצמותו ממש שלמעלה מהשתלשלות ועי"ז ים ויבשה שוין ממש ונעשה מים יבשה מהעלם גילוי וזהו הפך ים ליבשה בנהר יעברו ברגל ויעברו בתוך הים ביבשה דייקא שההעלם נעשה גילוי ע"י גילוי עצמותו שהעלם וגילוי שוין ממש.

בקריעת ים סוף ה' יתברך בעצמו התגלה ולכן כל ההסתרות היו גלויות וכל הים התגלה ונהפך ליבשה. הים והיבשה – המוסתר והגלוי נהיו שווים אחד לשני לגמרי. זהו מה שמבואר בפסוקים: "הפך ים ליבשה בנהר יעברו ברגל" "ויעברו בתוך הים ביבשה".

ט. הופעת ה' עצמו בקריעת ים סוף ובמצוות מתבטאת אצלנו בשמחה

וזהו שם נשמחה בו ממש במהותו ועצמותו ממש והוא בחי' שמחה של מצוה. כי הנה כתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה וכו' מרוב כל שרוב כל נק' השתלשלות כל העולמות שהם רוב מאד כגלדי בצלים גבוה מעל גבוה כו' אבל השמחה של מצוה היא בבחי' עצמותו ממש שהוא מרוב כל למעלה מהשתלשלות כל העולמות.

המשך הפסוק "הפך ים ליבשה בנהר יעברו ברגל" הוא: "שם נשמחה בו", ההארה של קריעת ים סוף יכולה להתבטא רק בשמחה פורצת גבולות בנשיאת ההפכים של ה' שנושאת את כל ההפכים והגוונים של סדר השתלשלות, את הגלוי והנסתר. זוהי השמחה במצוות הכתובה בפסוק: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל". "רוב כל" זהו ביטוי לסדר השלשלות שיש בו ריבוי מדריגות אחת לפנים מחברתה כמו גלדי הבצלים שעשויים כשכבה לפנים משכבה. "בשמחה... מרוב כל" הכוונה שמחה בלמעלה מ'רוב כל' – מ'סדר השתלשלות' – בה' יתברך עצמו הנושא את כל סדר ההשתלשלות עם כל ההפכים והסתירות שבו.

וזהו ושמחת לפני הוי' אלקיך שהוא בחי' שמחה של מצות התורה שהוא לפני הוי' ממשיכי' כו'. כי הנה אנו אומרים אק"ב כו' דרמ"ח מצות הן רמ"ח אברים דמלכא והוא כמשל אברים של אדם הנה הנשמה אין יכולים לאוחזה ולתופסה כלל רק אעפ"כ כשנוטלין את האדם בידו הימנית או השמאלית ומושכין אותו ממקום למקום. אזי נמשכה הנשמה ג"כ ממקום למקום אף שהנשמה בעצמה אין יכולים לאוחזה כלל רק שע"י שהתלבשות הנשמה היא בהאברים ע"כ [על ידי כן] נמשכה הנשמה ג"כ ממילא.

זוהי השמחה עליה מדבר הפסוק: "ושמחת לפני הוי' אלוקיך" שנאמר על מצוות הקרבת שלמי שמחה ברגלים, הקיימת בכל המצוות. השמחה פורצת דווקא בעקבות גילוי של "לפני הוי"ה אלוקיך" – ה' יתברך בעצמו שלפני שם הוי' המסמל את סדר השתלשלות[8]. המצוות מביאות לשמחה בה' בעצמו מכיוון שהם מקדשות אותנו בקדושתו, כנוסח הברכה: "אשר קדשנו במצוותיו". קדושת המצוות נובעת ממה שכתוב בזוהר שהמצוות הם "אברים" של ה' יתברך.

האיברים של ה' יתברך הם כמו איברי האדם. באדם האיברים לא מגלים את הנשמה אמנם כאשר האדם זז עם איבריו גם הנשמה זזה איתו.

> וכמו"כ המצות הם אברין דמלכא כמו חסד דרועא ימינא שע"י הצדקה וחסד שנותנים למטה לעני ממשיכי' את עצמותו כביכול ע"י התלבשותו בבחי' חסד דרועא ימינא וכן גבורה דרועא שמאלא וכמארז"ל איזהו גבור הכובש את יצרו כמו לכבוש איזה תאוה כו' שעי"ז ממשיכים אותו מלמעלה ג"כ עי"ז. גבורה דרועא שמאלא. וכן ת"ת עמודא דאמצעיתא שהוא בחי' תורה שהוא כמו שנוטלין את האדם בכל גופו. ועי"ז מוליכים אותו למקום שרוצים כמו"כ ע"י תורה ממשיכין את עצמותו כביכול למטה.

וכך בנמשל: אי אפשר "לתפוס" ו"למשוך" את ה' יתברך עצמו אך כיוון שהוא מתלבש ונמצא בתורה ומצוות, על ידי קיום המצוות ולימוד תורה ממשיכים את ה' יתברך בעצמו. עשיית חסד ונתינת צדקה הם הנמשל למשיכת ה' בזרועו הימנית ככתוב בזוהר: "חסד דרועא ימינא" מידת החסד האלוקית משולה לזרוע ימין. ההתגברות על היצרים המוזכרת במאמר חז"ל: "איזהו גיבור הכובש את יצרו" היא הנמשל למשיכה בזרועו השמאלית של ה', ככתוב בזוהר: "גבורה דרועא שמאלא" מידת הגבורה האלוקית משולה לזרוע שמאל. לימוד התורה הוא הנמשל למשיכת האדם במרכז גופו, כמו שמידת התפארת שכתוב עליה בזוהר: "תפארת גופא" משולה לגוף, ומכילה את כל המידות וממנה הם יוצאים, כך התורה בשורשה מכילה את כל המידות וממנה הם יוצאים.

> וזהו שמחה של מצוה שהוא מתן שכרן של מצות שהוא בחי' גלוי עצמותו שהי' אז התגלות בשעת קי"ס וזהו שם נשמחה בו בעצמותו ממש והוא בחי' אתעדל"ע בחי' אותיות זכרים שבא שלא באתעדל"ת כלל כי אין אתעדל"ת יכול לעורר כלל. וזהו ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי בעתיקא תליא

[8] מבואר בחסידות ששם הוי"ה הוא סדר ההשתלשלות: י'-צמצום האור, ה'- התפשטות מה שהצטמצם להיות עולמות עליונים נסתרים, ו'- המשכה ללמטה מהעולמות הנסתרים, ה'- התפשטות של מה שנמשך להיות עולמות נמוכים יותר הגלויים לנו.

> מילתא שהוא עצמות המאציל העליון שאין אתעדל"ת יכול לעודד כלל אלא ה' ילחם לכם ואתם תחרישון:

השמחה במצוות, עליה אנו מדברים היא השכר והמתנה שמקבלים מלמעלה על עשיית המצוות, אך לא חלילה תוצאה של עשיית המצוות. היא השמחה שהייתה בקריעת ים סוף – שמחה בהופעה של ה' עצמו המגיעה מצידו ללא שום שייכות למעשינו. זהו כוונת הזוהר על הפסוק: "ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי" – "בעתיקא תליא מילתא" [-בכתר (ברצוני) תלוי הדבר]. ה' אומר למשה שלא יצעק אליו כי קריעת ים סוף מגיעה מ"עתיקא" – מה' יתברך בעצמו ולא מאחת המדריגות בסדר השתלשלות, ולכן אינה מגיעה על ידי עבודת התחתונים. "ה' יילחם לכם ואתם תחרישון" – ה' יילחם במצרים על ידי קריעת ים סוף ללא שום פעולה מצידנו.[9]

[9] יש להקשות שגם האתערותא דלעילא שתלויה באתערותא דלתתא מגיעה מהכתר ומה' בעצמו ואם כן אפשר גם לעורר את הכתר. ונראה לומר שהחילוק הוא שכאן ההתקשרות נובעת אך ורק מהעצמות ממש בשונה מהתגובה של ה' לאתערותא דלתתא. לכן צריך לומר שהגילוי התלוי באתערותא דלתתא הוא בחינת גבורה דעתיק (חלק אחרון בעצם) המתלבשת בחכמה סתימאה (בחינת סובב כל עלמין) המתלבשת בחכמה (תורה); ו"בעתיקא תליה מילתא" היינו דעת דעתיק המתלבשת באוירא דכיא דאריך (עתיקא) המתלבשת בבינה (שפנימיותה היא שמחה).

"לסוסתי ברכבי פרעה"

(תורה אור דף ס"ג עמוד ד')

פתיחה

לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי. הנה רעיתי נמשלה לסוסי פרעה כמו שפרעה העמיד תחלה סוסים נקבות ואח"כ היפך זכרים קודם לנקיבות כמ"ש [כמו שכתוב] בזהר פ' בשלח (ד' מז) כמו"כ [כמו כן] בשעת יציאת מצרים נאמר וה' הולך לפניהם יומם וגו'. ואח"כ [ואחר כך] בשעת קריעת י"ס [ים סוף] נאמר ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה כו' וילך מאחריהם כו'.

הנה צריך להבין מהו המשל והנמשל שנמשלה רעיתי לסוסי פרעה.

א. הביטוי של התנועה הפנימית אל ה' מעלה אותה לה'

הנה אותיות נקראו סוסים כמו הסוס שהאדם רוכב עליו ומוליכו כפי רצונו ואעפ"כ [ואף על פי כן] הסוס מוליך את האדם למקום רחוק מאד אשר בלתי אפשר להגיע לשם בלי סוס. כמו"כ [כמו כן] השכל מנהיג את האותיות ורוכב עליהם שלפי ערך השכל כך הוא הדבור אעפ"כ ע"י האותיות מתעלה למעלה יותר מה שאין השכל יכול להשיג כלל. והיינו ע"י אותיות התפלה.

אך אעפ"כ צ"ל [צריך להיות] התבוננות ג"כ [גם כן]. אם לא מי שערכו פחות מלהתבונן כלל שלזה בהכרח להעמיק אף בהאותיות לבד כמ"ש בא אתה וכל ביתך אל התבה וע"י האותיות יכול לעלות כאשר יבואר לקמן בעז"ה.

אך אעפ"כ כתיב לא בגבורת הסוס יחפץ כו' שאעפ"כ אין רצון וחפץ ה' שורה בבחי' האותיות כנ"ל שהם רק בחי' שוקיים כ"א [כי אם] רוצה ה' את יראיו כו':

ב. ההתעוררות והתפילה שלנו מנכיחה את ה' בתורה

והנה יש ב' מיני אותיות אותיות זכרים ואותיות נקבות אותיות נקבות היינו ההעלאה שממטה למעלה ע"י האותיות הנ"ל באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] ועי"ז באתעדל"ת אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח (כי דרכו של איש לחזר אחר אשה) המשכה מלמעלה למטה

בבחי׳ סובב שהוא בלי גבול דלית מחשבה תפיסא ביה למעלה מהשגה להיות בחי׳ גלוי למטה ע״י סוסים זכרים והיינו באותיות התורה להיות השמים והארץ אני מלא ממש.

דהנה לכאורה תמוה לפעמים כתיב מכה״א [מלא כל הארץ] כבודו שאינו רק כבודו ולא מהותו ועצמותו ולפעמים אמר השמים והארץ אני מלא דהיינו מהו״ע [מהותו ועצמותו] שהוא בחי׳ אני ממש.

אך שניהם אמת שבאמת אני מלא ממש. אך איך יוכל להתלבש בעולם הגשמי והשפל ומלא קליפות זהו ע״י שמלא כל הארץ כבודו ואין כבוד אלא תורה כבוד בגימ׳ ל״ב והם ל״ב נתיבות החכמה והיא חכמת התורה כי אורייתא מחכמה נפקת ועי״ז [ועל ידי זה] יוכל להיות את השמים ואת הארץ אני מלא ממש ע״י התלבשותו באותיות התורה שהם אותיות זכרים המשכה מלמעלה למטה

וכמארז״ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל היושב ושונה הקב״ה קורא ושונה כנגדו היינו מה שהוא קדוש ומובדל שאף בחי׳ חכמה נחשבת אצלו כבחי׳ עשי׳ גשמיית כמ״ש כלם בחכמה עשית ויומשך ויתגלה למטה ע״י אותיות התורה.

וזהו שעל מתן תורה נאמר כי תרכב על סוסיך כו׳. והיינו בחי׳ סוסים זכרים הנ״ל. וזהו מדלג על ההרים מקפץ כו׳ שהוא בבחי׳ דילוג ממקום למקום והיינו המשכה מלמעלה מבחי׳ סובב שיומשך ויתגלה למטה כמ״ש וירד ה׳ על הר סיני וכל העם רואים את הקולות כו׳.

ג. התכסיס של פרעה – לעורר את הקליפה להקיף את ישראל

והנה זה לעו״ז [לעומת זה] עשה האלקים כמו שבקדושה יש ב׳ בחי׳ סוסים הנ״ל אתוון נוק׳ [נוקבין] ואתוון דכורין מלמעלה למטה וממט׳ למעלה. כמו״כ בקליפות יש ג״כ ב׳ בחינות האותיות והיינו שע״י התקשרותו להבלי עולם בדב״ט [בדברים בטלים] ומכ״ש [ומכל שכן] לה״ר [לשון הרע] והוא בחי׳ אותיות נקבות הנה האותיות מוליכים אותו למקום רחוק מאד. והיינו לעומק הקליפות בחי׳ מקיף שלהם שנק׳ [שנקרא] פרעה עורף כו׳. להמשיך עליו המשכה מלמעלה מבחינת המקיף שלהם להקיפו ולהלבישו והוא בחי׳ הבל ורעות רוח ונעשים לבשים צואים עליו והוא בחי׳ סוסים זכרים

אותיות זכרים שנעשים ע"י אותיות נקבות הנ"ל כי בההפוך אמר ג"כ רוח אייתי רוח וכו'

והנה פרעה רדף אחר ישראל בשעת יצ"מ [יציאת מצרים] כמ"ש וירדף פרעה שרצה להוריד ולהמשיך את נש"י [נשמות ישראל] לתוך עומק הקליפות. וע"כ [ועל כן] העמיד סוסים נקבות תחלה בכדי שעי"ז יהי' המשכה מלמעלה ג"כ מעומק הקליפות כי דרכו של איש כו'. אך הקב"ה הפך ועשה את הסוסים שני אותיות האלו באלקות בכדי להיות המשכת אלקות למטה כנ"ל. וזהו וה' הולך לפניהם יומם כו' ואח"כ בשעת קי"ס [קריעת ים סוף] נעשה להפך ויסע מלאך וילך מאחריהם כנ"ל:

ד. יציאת מצרים ברוחניות – העבודה בקריאת שמע

והנה כ"ז [כל זה] הוא ע"פ [על פי] תורה. וכמו"כ [וכמו כן] הוא ע"פ עבודת ה' כי הנה בכל נפש ישראל צ"ל [צריך להיות] בכל יום בחי' יצ"מ וקי"ס כמ"ש למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים וגו'. וכמארז"ל בכל יום יהיה בעיניך כאלו היום יצאת מאמ"צ [מארץ מצרים] וגם בק"ש [בקריאת שמע] אומרים בכל יום אני הוי"ה אלקיכם כו' מארץ מצרים כו' וגם באמוי"צ [באמת ויציב] נאמר וים סוף להם בקעת כו' שצ"ל [שצריך להיות] בכל יום שני בחינות הנ"ל

כי כל העולמות נק' מצרים שהם מבחי' מצרים וגבולי' [וגבולים] כמו מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו' וכן שית אלפי שנין הוי עלמא כו' וגלות מצרים נק' ההתקשרות בזה העולם הגשמי והמוגבל ומלך מצרים נק' השכל של הבלי העולם. וכשנעשה התקשרות לזה העולם כ"כ [כל כך] בחוזק עד שהוא בלי שכל כלל בלי טעם ודעת נק' אז וימת מלך מצרים.

ואזי ויאנחו בנ"י [בני ישראל] מן העבודה ויזעקו שנעשה צעק לבם בק"ש בבחי' ובכל מאדך שהוא בלי גבול דהיינו ליצאת מן החושך וגבול הנק' מצרים רק להיות צעק לבם למהותו ועצמותו ממש והוא בחי' יצ"מ.

ה. התעוררות האהבה בקריאת שמע – על ידי התבוננות בברכותיה

אך איך יבוא לבחי' בכל מאודך הנ"ל. הנה זהו ע"י התבוננות בפסוד"ז [בפסוקי דזמרה] מב"ש [מברוך שאמר] וכו'. והעיקר הוא בברכות ק"ש בשתים שלפניה כו'.

והיינו בורא קדושים ישתבח שמך לעד. הנה לעד הוא בלי גבול. כי הנה הארץ הגשמית היא בבחי' גבול ממש אבל ברוחניות והיינו מלאכים ונשמות הם בלי גבול ממש כמ"ש היש מספר לגדודיו כו' שהם בלי גבול.

ועי"ז ישתבח שמך לעד שחיותם אינו אלא מבחי' שמו לבד שאינו כמו כח הפועל בנפעל שמתלבש ממש בנפעל בבחי' שינוי אבל לפניו אין שינוי כלל. כמ"ש אני הוי"ה לא שניתי כו' המרומם לבדו מאז שכמו שקודם בריאת העולמו' היה הוא מרומם לבדו כן עתה הוא בלי שינוי כלל המתנשא מימו"ע [מימות עולם] רק חיות כל העולמות אינו אלא מבחי' שמו נק' עליהם שהוא מלך עליהם כמאמר אלקים חיים ומלך עולם היינו שמחיה כל העולמות רק בבחי' שהוא מלך עליהם שמו לבד ואעפ"כ הוא בלי גבול ששמו הוא ג"כ בלי גבול. וזהו בורא קדושים ישתבח שמך לעד כו' כנ"ל אבל מהותו ועצמותו רם ומתנשא כו':

והנה אחר שיתבונן כל זאת ואזי ממילא יתעורר מזה בק"ש להיות ואהבת כו'. בכל מאדך בלי גבול לצאת מהחשך כו' ורק להיות צעק לבם למהותו ועצמותו ממש באתעדל"ת והוא בחי' אתוון נוקבין.

ו. האהבה שלנו מעוררת את ה' לאהוב אותנו

ועי"ז באתעדל"ת אתעדל"ע לעורר האהבה למעלה ג"כ והוא פ' שניה שבק"ש שהוא לאהבה את ה' אלקיכם וגו' דאינו לשון שם דבר כמו לאהוב רק לאהבה לעשו' אהבה למעלה שיומשך אלקות למטה הוי"ה אלקיך ממש. דהנה לאו מכל אלין מדות כלל ואיך יהיה אהבה למעל' רק ע"י אתעדל"ת בבחי' אהבה מלמטה אתוון נוקבין ואהבת וגו' אזי ממילא נעשה אהבה למעלה ג"כ כי רוח אייתי רוח כו'.

וזהו והחיות רו"ש [רצוא ושוב] שהוא אותיות נקבות ואותיות זכרים וזה נקרא אותיות זכרים דהיינו המשכה מלמעלה למטה שיהיה הוי"ה אלקיך ממש

ז. דיבורי התורה שלנו הם הדיבור של ה' ממש!

ועי"ז יכולים לומר אח"כ ונתתי עשב בשדך ונתתי מטר ארצכם וגו' דלכאורה איך אומרים ונתתי כו' אלא רק מחמת שנמשך מלמעלה להיות הוי"ה אלקיכם ממש וע"י התלבשותו באותיות התורה שהן אתוון דכורין שהקב"ה יושב ושונה כנגדו שקדוש ומובדל ממש מתלבש

באותיות התורה להיות ואשים דברי בפיך ממש כמ״ש ודברת בם ולא נאמר ודברת אותם והיינו בם ממש מתניתין מלכתא מאן מלכי רבנן שהוא כמו מלך שגוזר ומצוה על מדינתו ברצונו כך הם רבנן גוזרים על כשר פסול טמא וטהור שהוא דברי בפיך ממש וזהו הדברים האלה אשר אנכי מי שאנכי מצוך כו׳ ועי״ז יכולים לומר אח״כ ונתתי מטר כו׳

ובק״ש חותמים אני הוי״ה אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים שהוא בחי׳ יציאה מן מצרים וגבולים ורק להיות הוי״ה אלקיכם כו׳. והוא אתעדל״ע אותיות זכרים שבאים אחרי אתעדל״ת אותיות נקבות כי דרכו של איש כנ״ל:

ח. קריעת ים סוף – הופעת ה׳ עצמו עד שהעלם וגילוי שווים

אך הנה יש עוד אתעדל״ע שהם אותיות זכרים שהם באי׳ שלא על ידי אתעדל״ת כלל שהם אותיות נקבות. והוא בחי׳ קריעת ים סוף.

כי הנה ענין ים הוא שכל מה שיש ביבשה יש בים שכל הברואים שיש בים ישנם ג״כ ביבשה אלא שבים הם נעלמים ומכוסים וביבשה הם באתגלייא כמו״כ למעלה ג״כ יש בחי׳ ים ובחי׳ יבשה עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא

וכמו״כ באדם שהוא עולם קטן יש ג״כ שכל ומדות מחשבה דבור ומעשה. שכל הוא בחי׳ עלמא דאתכסייא כי הוא בהעלם ומדות הם בחינת עלמא דאתגלייא שהם בחי׳ גלוי לגבי השכל. ומחשבה נק׳ ג״כ בחי׳ גילוי לגבי השכל ודבור הוא יותר בחי׳ גילוי אף לגבי המחשבה כמו״כ למעלה יש מחשבה ואף דכתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם עכ״ז [עם כל זה] הוא כערך האדם למטה שמחשבתו נק׳ העלם לגבי דבורו. כך למעלה יש בחי׳ העלם שהוא בחי׳ מחשבה. כמ״ש בזוהר כמה מחשבתין אית כו׳ שהוא מחשבה למחשבה שמה שנק׳ העלם לגבי למטה הימנו נק׳ בחי׳ גילוי לגבי מדרגה העליון ממנו וכן גבוה מעל גבוה שהתחתון הוא בחי׳ גילוי לגבי העליון ממנו שהוא בחי׳ העלם ממנו

וזה נק׳ השתלשלות העולמות שהוא כמו שלשלת שכ״א [שכל אחד] אחוז בחבירו. כמו כן השתלשלות כל העולמות שהוא גבוה מעל גבוה עילה ועלול העלם וגילוי כו׳ אבל לגבי מהותו ועצמותו עצמות המאציל

שלמעלה מעלה מהשתלשלות העולמות שהם נעלמים אין שייך לפניו כלל מעלה ומטה גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כו׳:

והנה בשעת קי״ס הי׳ התגלות מהותו ועצמותו ממש שלמעלה מהשתלשלות ועי״ז ים ויבשה שוין ממש ונעשה מים יבשה מהעלם גילוי וזהו הפך ים ליבשה בנהר יעברו ברגל ויעברו בתוך הים ביבשה דייקא שההעלם נעשה גילוי ע״י גילוי עצמותו שהעלם וגילוי שוין ממש.

ט. הופעת ה׳ עצמו בקריעת ים סוף ובמצוות מתבטאת אצלנו בשמחה

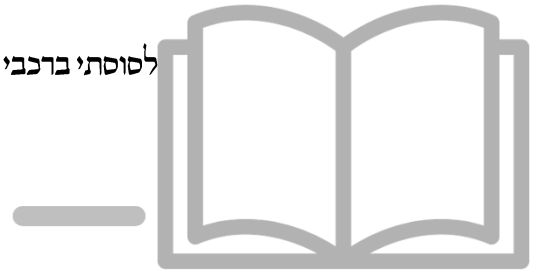
וזהו שם נשמחה בו ממש במהותו ועצמותו ממש והוא בחי׳ שמחה של מצוה. כי הנה כתיב תחת אשר לא עבדת את ה׳ אלקיך בשמחה וכו׳ מרוב כל שרוב כל נק׳ השתלשלות כל העולמות שהם רוב מאד כגלדי בצלים גבוה מעל גבוה כו׳ אבל השמחה של מצוה היא בבחי׳ עצמותו ממש שהוא מרוב כל למעלה מהשתלשלות כל העולמות.

וזהו ושמחת לפני הוי׳ אלקיך שהוא בחי׳ שמחה של מצות התורה שהוא לפני הוי׳ ממשיכי׳ כו׳. כי הנה אנו אומרים אק״ב כו׳ דרמ״ח מצות הן רמ״ח אברים דמלכא והוא כמשל אברים של אדם הנה הנשמה אין יכולים לאוחזה ולתופסה כלל רק אעפ״כ כשנוטלין את האדם בידו הימנית או השמאלית ומושכין אותו ממקום למקום. אזי נמשכה הנשמה ג״כ ממקום למקום אף שהנשמה בעצמה אין יכולים לאוחזה כלל רק שע״י שהתלבשות הנשמה היא בהאברים עי״כ [על ידי כן] נמשכה הנשמה ג״כ ממילא.

וכמו״כ המצות הם אברין דמלכא כמו חסד דרועא ימינא שע״י הצדקה וחסד שנותנים למטה לעני ממשיכי׳ את עצמותו כביכול ע״י התלבשותו בבחי׳ חסד דרועא ימינא וכן גבורה דרועא שמאלא וכמארז״ל איזהו גבור הכובש את יצרו כמו לכבוש איזה תאוה כו׳ שעי״ז ממשיכים אותו מלמעלה ג״כ עי״ז. גבורה דרועא שמאלא. וכן ת״ת עמודא דאמצעיתא שהוא בחי׳ תורה שהוא כמו שנוטלין את האדם בכל גופו. ועי״ז מוליכים אותו למקום שרוצים כמו״כ ע״י תורה ממשיכין את עצמותו כביכול למטה.

וזהו שמחה של מצוה שהוא מתן שכרן של מצות שהוא בחי׳ גלוי עצמותו שהי׳ אז התגלות בשעת קי״ס וזהו שם נשמחה בו בעצמותו

ממש והוא בחי' אתעדל"ע בחי' אותיות זכרים שבא שלא באתעדל"ת כלל כי אין אתעדל"ת יכול לעורד כלל. וזהו ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי בעתיקא תליא מילתא שהוא עצמות המאציל העליון שאין אתעדל"ת יכול לעורד כלל אלא ה' ילחם לכם ואתם תחרישון:

נקודה למחשבה

- "מה כבר קרה? כולה דיבור לא הכי ברמה?", "מה התפילה הקטנה על האוטובוס עשתה?". בדרך כלל אנחנו חושבים שכל דבר שאנחנו עושים – הוא רק הוא ואין בו יותר מזה. פליטת פה של דיבור רע לחבר היא בסך הכל רק דיבור רע לחבר. תפילה שלא נענתה עשתה טוב והשפיעה רק על אותו רגע . אבל "אין כאן יותר מזה". אבל תורת החסידות מלמדת אותנו ש"יש כאן יותר מזה". המעשים שלנו יוצרים מרחב בו אנו חיים. פרגון יוצר אווירה של אהבה בין החברים. תפילה קטנה יוצרת אטמוספירה של קשר עם ה'. ההסתכלות הזו נותנת יותר חשיבות ויכולת השפעה למה שאנחנו עושים, וגורמת לנו לעשות דברים טובים וליצור סביבה טובה וקדושה.
- לפעמים אנחנו בתקופה של התרחקות. לאט לאט אנחנו עוזבים את המנהגים הטובים שהיו לנו, שעה לימוד פה, חצי שעה תהילים שם. מתעסקים יותר בדברים חסרי משמעות. החיות שהייתה לנו בעבויידה מתחלשת וכל מה שקשור לה' נהייה לנו יבש ומשעמם. זה נראה שהכל הולך רק לכיוון אחד וכל יום שעובר רק נהייה יותר גרוע. אבל דווקא הקיצוניות הזו, שאין לנו מקום שבו הקשר עם ה' נשמר בצורה טובה גורם להתקרבות הגדולה. הנפש האלוקית כבר מרגישה חנוקה והיא לא יכולה יותר ביובש ובחוסר אלוקות הזה. היא "מתפוצצת" וצועקת שהיא רוצה רק את ה' בכל החיים שלה. שלא יהיה שום דבר שלא קשור לה'. שה' בעצמו יהיה נוכח ולא מידי פעם תפילה טובה ולימוד טוב. אפילו אם מאוד נרצה אנחנו לא יכולים באמת לקבור את הנפש האלוקית אי שם במעמקי הלב.

החוברת מוקדשת
לרפואת:

הרב יצחק פיוויש בן בריינא מלכא שליט"א

הרב בנימין דב בן רחל סימא שליט"א

הרב מנחם בן ציון בן גוטע פערל שליט"א

הרב שניאור זלמן מרדכי בן שיינא נעטל שליט"א

הרב חיים שלום בן מרים שליט"א

ידידיה יעקב בן טלי אטל

הלל בן אילנית

חוברת זו מחולקת ללומדי המאמר השבועי.

רוצים חוברות בישיבה ואין לכם?

אפשר להתקשר למספר המופיע מטה או לשלוח מייל.

תרומות יתקבלו בברכה

לתרומות והקדשות חייגו 058-630-1888

●●●

לקבלת החוברת במייל

או להצטרפות לדיונים על המאמר השבועי

בקבוצת המייל שלנו:

mamar.shvuei@gmail.com

לתרומות בביט/פייבוקס:

054.779.3987

יש לציין 'עבור המאמר השבועי'

הַמַּאֲמָר הַשְּׁבוּעִי

מיזם "הַמַּאֲמָר הַשְּׁבוּעִי" בא לתת לכל אחד ואחד את האפשרות ללמוד חסידות בהעמקה ובהבנה, תוך דגש על חיבור התורות העמוקות לחיי היומיום שלנו.

במסגרת זו לומדים מידי שבוע מאמרי חסידות יסודיים בהבנה, בעמקות ובבהירות.

'רעייתי, את דומה לפרעה:'

לא נעים בכלל לקבל כזאת מחמאה.. אבל כך ה' משבח את כנסת ישראל: "לסוסתי ברכבי פרעה דימיתיך רעייתי", לא סתם פרעה, אלא סום פרעה.

קריעת ים סוף מלמדת אותנו שיש בכל אחד מאיתנו רצון עצמי ולא-מותנה בנפשנו האלהית, שרוצה רק את עצמותו יתברך!

מאמר 'קורע'. אפילו את הים..